

Písně: 314 (sl. 1-2), 130, 328, 622, 308, 392 (sl. 1-3)

Introit: *Žalm* 130,3-4 a 7-8

Čtení: *Matouš* 26,36-50 a 27,45-50

Poslání: *List Židům* 2,14-17

Text kázání: *Kniha Soudců* 16,4-21

Potom se (Samson) zamiloval do ženy v údolí Sorek. Jmenovala se Delíla. I přišla k ní pelištejská knížata se žádostí: „Hleď na něm vymámit, v čem spočívá jeho veliká síla, jak bychom ho přemohli a spoutali a zneškodnili. Každý z nás ti dá tisíc sto šekelů stříbra.“

Delíla tedy naléhala na Samsona: „Prozrad' mi přece, v čem spočívá tvá veliká síla a čím tě spoutat, abys byl zneškodněn?“ Samson jí řekl: „Kdyby mě spoutali sedmi syrovými houžvemi, které ještě nevyschly, zeslábl bych a byl bych jako kterýkoli člověk.“ Pelištejská knížata jí donesla sedm syrových houžví, které ještě nevyschly, a ona ho jimi spoutala. Přitom u ní v pokojíku na něj číhali. Pak křikla na Samsona: „Samsone, jdou na tebe Pelištejci!“ Tu zpřetrhal houžve, jako se trhá šňůrka z koudele, když ji sežehne oheň, a nevyšlo najevo, v čem spočívá jeho síla. Delíla naléhala na Samsona: „Vidíš, jak jsi mě obelstil a vykládals mi lži. Ted' mi však prozrad', čím bys mohl být spoután.“ Odpověděl jí: „Kdyby mě pevně spoutali novými provazy, jichž se dosud nepoužilo, zeslábl bych a byl bych jako kterýkoli člověk.“ I vzala Delíla nové provazy, spoutala ho jimi a křikla na něho: „Samsone, jdou na tebe Pelištejci!“ Přitom v pokojíku na něj číhali. Tu strhal provazy s paží jako nitě. Delíla vyčítala Samsonovi: „I ted' jsi mě obelstil a vykládáš mi lži. Prozrad' mi, čím bys mohl být spoután!“ Odpověděl jí: „Kdybys vpletla mých sedm pramenů vlasů do osnovy.“ Učinila tak, upevnila kolíkem a křikla na něho: „Samsone, jdou na tebe Pelištejci!“ Procitl ze spánku a vytrhl kolík, vratidlo i osnovu.

Zase mu vytýkala: „Jak můžeš říkat: »Miluji tě«, když tvé srdce není při mně! Už třikrát jsi mě obelstil a neprozradils mi, v čem je tvá veliká síla.“ Když ho po celé dny obtěžovala svými řečmi a dotírala na něho, že z toho byl až k smrti unaven, otevřel jí své srdce dokořán a řekl jí: „Nikdy se nedotkla mé hlavy břitva, protože jsem od života své matky Boží zasvěcenec. Kdybych byl oholen, má síla by ode mne odstoupila, zeslábl bych a byl bych jako každý člověk.“ Delíla viděla, že jí otevřel své srdce dokořán, a poslala pelištejským knížatům vzkaz: „Tentokrát přijďte, neboť mi otevřel své srdce dokořán.“

Pelištejská knížata k ní tedy přišla a přinesla s sebou stříbro. Ona ho uspala na klíně, zavolala jednoho muže a dala oholit sedm pramenů vlasů na jeho hlavě. Tak se stala příčinou jeho ponížení. Jeho síla od něho odstoupila. Křikla: „Samsone, jdou na tebe Pelištejci!“ Procitl ze spánku a pomyslel si: „Dostanu se z toho jako dosud vždycky a pouta setřesu.“ Nevěděl, že Hospodin od něho odstoupil. Pelištejci se ho zmocnili, vypíchli mu oči a odvěkli ho do Gázy, kde ho spoutali dvojitým bronzovým řetězem. Ve vězení musel mlít.

Příběh o Samsonovi a Delíle je nejznámější ze všech starých pověstí židovských o tomto soudci Izraele. Také nejbarvitější. Inspiroval k velkým plátnům Cranacha, Caravaggia, Rubense, Rembrandta. Paramount Pictures kdysi promítly vášnivá objetí tohoto páru i na plátno filmové a hned dvakrát oscarové. Byl to jeden z prvních výpravných velkofilmů v barvě. Na diváka i posluchače ze všeho toho uměleckého ztvárnění dýchá romantika a tragika osudové lásky. Někdy i trocha misogynství: oklamáný hrdina *versus* proradná antihrdinka.

Připadá vám to jako bizarní téma na Velký pátek? Násilné? Laciné? Uvidíme, jak se nám propojí s velikonočním příběhem Ježíšovým – bez příkras šerosvitu a speciálních filmových efektů.

Kulisami je v tomto biblickém vyprávění jedno vádí nazvané podle říčky, kterou na jaře a na podzim deště přivádějí k životu. Hezké jméno má to místo: *naħal soreq*. *Naħal*, tedy „potoční údolí“, *soreq*, doslova „ušlechtilá réva“. Taková vinice u vody. Vlastně taková země zaslíbená v malém. Jak říká *Pátá kniha Mojžíšova*: „Hospodin, tvůj Bůh, tě uvádí do dobré země, do země s *potoky* plnými vody ..., do země, kde roste ... *vinná réva* ... i granátová jablka, do země olivového oleje a *medu*“ (*Dt* 8,7-8). Ovšem pro lid Boží nyní, za nadvlády Pelištejců, zbývá z údolí Sorek jen země nikoho, pustnoucí pohraničí mezi Judskem a Pelišteou. Takové Sudety – vinice osiřelá. Trochu jak ten obraz

mezu zaslíbené země – ve lví mršině (srv. *Sd* 14,8-9), na který jsme narazili v jednom z předchozích vyprávění o Samsonovi.

Do této nemalebnosti, do nefotogeničnosti poničených existencí a zdevastovaných vztahů vstupuje postava zachránce Izraele. Přichází, aby se zamiloval. To zatím nepotkalo žádnou z žen Samsonovy epejeje. První byla anonymní dívka „z dcer pelištejských“, druhou bezejmenná kurtizána z pásma Gazy, snad Judejka. Co je zač třetí, ta z dnešního příběhu?

Většinou se má za to, že je cizinka, jako první Samsonova choť. Tak nějak od „přírody“ nepřátelská Bohu i jeho lidu. Nebo si ji máme představit jako Izraelku, podobnou té druhé? Možné by to bylo: Pelištejští bossové za ní docházejí odjinud, nebydlí tam, kde ona. A co víc, této ženě vypravěč jméno dá – žádné cizokrajně pelištejské, ale zřetelně hebrejské: Delíla, doslova „Zesláblá“, „Zubožená“. Zbídačená jak to pohraničí, ve kterém žije. Dcerka síónská v pelištejských kleštích. Anebo ještě jinak: Není on to nakonec záměr, že vypravěč se o jejím původu slůvkem nezmíní? Měli bychom tak před očima prostě ženu, prostě člověka jako takového – bez rozdílu státní příslušnosti, národnosti, barvy pleti, náboženského vyznání. Měli bychom před očima zástupný symbol pro lidství – zubožené, poničené a zotročované všim tím pelištejským okolo nás a hlavně v nás samých. Šifru pro lidství zdevastované jak vykořistěná krajina.

Do takovéto postavy se Samson zamiluje. Tímto okamžikem vstupuje do hry láska, co dokáže prosvětlit marasmus osířelé vinice jako slunce. Temnoty se ovšem vzdát nehodlají. Již v tom Delílině jménu se komíhají: hebrejské ucho nemůže přeslechnout, jak se v něm *lajla*, „noc“ hlásí o slovo. Jméno dvou významů – lidství dvou tváří. Zuboženost ozářená láskou se noří do temnoty. Schyluje se k Samsonovu Zelenému čtvrtku.

Když se objeví pelištejská knížata, slibují Delíle doživotní rentu – výměnou za tajemství Samsonovy síly –, aby ho mohli zlikvidovat. Člověku se chce zakřičet: „Nedělej to, Delílo! Nenič víc už tak dost poničené! Nebude to k dobrému – nikomu ...“

Žena z vinice osířelé se koupit nechá. Takový Jidáš v sukních. Jako by zde samo lidství podléhalo všemu tomu pelištejskému, všemu tomu nepřátelskému Bohu i druhému člověku. A ta svolnost, poddajnost, ta inklinace k temnému, nočnímu – to je to pelištejské v nás. V jednom každém.

„Prozrad', jak tě oslabit!“, dotírá Zesláblá. Tříkrát si Samson tajemství své síly nechal pro sebe. Tříkrát unikl z léčky. Pak to však přichází: „Jak můžeš říkat: »Miluji tě«, když tvé srdce není při mně! Už tříkrát jsi mě obelstil a neprozradils mi, v čem je tvá veliká síla“ (v. 15). Nyní Samson vstupuje do zahrady getsemanské: „Jeho duše byla znavená až k smrti“ (v. 16), podotkne vypravěč. Jako bychom slyšeli starozákonní předeheru k Ježíšovu: „Smutná je duše má až k smrti ... Ale není-li možné, aby mě ten kalich minul ... staň se Tvá vůle“ (*Mt* 26,38-39). Člověku se chce znovu zakřičet, jak divákovi vtaženému do děje: „Nedělej to, Samsoně! Nedělej to, Ježíši! Nedávej se všanc! Delíla za to nestojí! Ta potvora *člověk* za to nestojí ...“

Vysvoboditel z poničenosti otevřel své srdce Poničené dokořán: „Když mě ostříhají přestanu být nazír,“ říká jí. „Přestanu být zaslíbený Hospodinu. Opustí mě síla Boží, budu *jako každý člověk*“ (srv. v. 17). Samson riskuje. Vzdává se jistění, zřiká se krytých zad. Takovouto ježíšovskou vydanost jednou apoštol ohodnotí slovy: „Vzal na sebe způsob služebníka, stal se *jedním z lidí*“ (*Ef* 2,7bc).

Tak poprvé vstupuje břitva na Samsonovu hlavu. Boží síla od něj odstupuje. Jak k tomu dojde? „Delíla uspala Samsona na svém klíně“ (v. 18). Jako když Ježíše políbil Jidáš – bizarnost zrazené lásky. Samson je *ponížen* (srv. v. 19) – po způsobu Kristově. Před chvílí vzpomínaná epištola *Efezským* o mistrovi z Nazaretu vzápětí vyzpívá: „*V podobě člověka se ponížil a sám sebe zmařil*“ (*Ef* 2,7da).

Pouta nakonec nasadili oběma. Jednomu v zahradě Getsemanské, druhému v údolí Sorek. Ano, v dnešním příběhu se pomalu schyluje k Samsonovu Velkému pátku. Delíla „křikla: «Samsoně, (jdou) na tebe Pelištejci!» I probral se ze svého spánku a řekl: «Vyjdu ráz na ráz a setřesu (je).» Ale on *nevěděl, že Hospodin od něho odešel.*“ Netušil, že ho opustil Bůh. Věděl dopředu o své opuštěnosti Ježíš, když volal z kříže: „*Elí, elí, lema sabachthani?* Bože můj, bože můj, proč jsi mě opustil?“ Osobně se kloním k tomu, že i on byl zaskočený. Ať tak či onak, právě teď se chce člověku zakřičet ze všeho nejvíc: „Nedělej to, Bože! Neber svou blízkost Samsonovi! Nenechávej ve štychu Ježíše na kříži! Vždyť bez nich zůstaneme v těch našich údolích vzhůru nohama, ať už se jmenují jakkoli, sami! Zůstaneme bez naděje v našich zónách poničenosti, v marasmu, co sami produkujeme Pelištejec –

Nepelištejec, Izraelec – Neizraelec, evangelík – neevangelík. Zůstaneme tu trčet jak Delíly, jak *dallat ha-eres*, „ubozí na zemi“ – v zemi nikoho ...“

Spoutaného Samsona nepřátelé oslepili (srv. v. 21). Temnota nakonec obestřela slunečního hrdinu. Ježíše dohnala až na popraviště, aby o polednách nakazila celou zemi, aby bez slunce zůstal celý svět. Aby vládly temný noci, dlouhý stíny. Ani to jí nestačilo: Samsona odvedli do vězení. Sestoupil do pekel horoucích. Zas a znova ježíšovsky – v ponížení, ve vydanosti, opuštěný lidmi i Bohem. A má to i své kristovské proč: Pro lásku z našeho pohledu bizarní, iracionální, neopětovanou. Pro lásku k bytosti, která si to nezasloužila. Pro lásku k bytosti, která se nám až příliš podezřele podobá – k bytosti jménem člověk.

Amen.